

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 25. grudna 1868.

List 52.

Božična.

Angelsko petje se čuje v višavi,
Glorija, slava Bogú se glasi,
Mir se oznanja ljudem po nižavi:
Mili Zveličar nocoj se rodi.
Revno Devico za mater si zvoli,
V bornemu hlevcu je prišel na svet,
Dobrim pastircem pri čedi na polji
V noči ti sveti se dá razodet'.

Angel prikaže v nebeški svitlobi —
Naglo z nebá se na zemljo spusti,
Sladko pozdravi jih v mili blišobi,
Z glasom nebeškim takó govori:
Znaujam veselje, nikar se ne bojte!
Čudo neskončno nocoj se godi,
Rojen Zveličar je, — molit ga pojte,
V jaslicah revnih na slanci leži.

Mila novica pastirce prešine,
K jaslicam naglo vsi skupaj hité;
Najdeno Detice serca jim gine,
V dar mu podajo pokorno serce.
Bratje mi dragi, le urno vstanimo,
Pojd'mo, poglejmo, kje čudo je tó!
Serca očišene v dar mu nesimo,
Z angelci glorijsko pojmo krepkó!

Božje to Dete že hoče terpeti —
Komaj ko pride na revno zemljo;
Reve Adamove skoraj eteti,
Stezo pokazat' jim hoče v nebó.
Bodi češeno, o Dete preblago!
Vsmiljenje samo za nas te rodi;
S smertjo na križi da reši nas drago, —
Z néba sam Bog se na zemljo spusti. M. Rant.

Spomini mladostni škofa Bruté-a iz strašne dobe prekucije francoske.

(Dalje.)

Gospod Boisleve.

Gosp. Boisleve je bil zagovornik v zbornici in v renneških sodniških; veljal je za izverstnega pravdnika; manj bistroumen in jak je bil v govorništvo; tudi se je odlikoval, kadar je bilo komu kaj svetovati, v ti reči je bil prava luč svojemu stanu. Živel je prav kakor svetnik; zavoljo modrega obnašanja, nesebičnosti in odkritoserčne pobožnosti in ker se je tako terdno držal svoje vere, je bil sploh znan. Vsako jutro je bil pri sv. maši v dominikanskem samostanu. Tukaj je klečal za stebrom, ves zatopljen v pobožnosti, tako da je slehernega v serce ganil, kdor ga je vidil. Kolikor se morem spomniti, je pristopil vsako jutro k svetemu obhajilu, se vernil potem za svoj steber, nekaj časa molil in je šel poslednjič domú opravljat dolžnosti svojega stanu prav na tanko. Naredil je bil sklep, da ne bo nikdar nobenega darú vzel od vdov ali od maloletnih,

in ostal je zvest temu sklepu celó takrat, ko okolnosti tega niso tirjale. Nič nam ne more bolj na tanko dokazati, koliko moč je imel do vsakega človeka, kakor to, da so ga o času naj večí razuzdanosti prekucijske — celo divji jakobinarji morali častiti in spoštovati zoper svojo voljo. Gosp. Boisleve je imel navado vsaki dan se nekoliko časa sprehajati po navadnem sprehajališi. Ko se je bil neki dan zopet namenil na ta kraj, se bliža voglu ceste, kjer je stalo nekaj naj bolj divjih jakobinarjev — prav živo zamaknjenih v pogovore. Vidivši jih se hoče memogredé ogniti. Pa ko se jim približa, naredé mu vsi kmali prostor, stopivši na desno, na levo, se mu tudi spodobno odkrijejo in poklonijo; sam pa je šel tiho dalje in se je skoraj prestrašil nad takim spoštovanjem.

Ko je odšel, so se čudili sami sebi, zakaj da so tako počastili moža, ki ni bil po nobeni plati njihovih misli. Zbolel je gosp. Boisleve ravno ob času, ko je prekucija naj huje razsajala, koj potem, ko se je razglasilo povelje, da mora umreti vsak duhovnik v 24 urah potem ko so ga zaperli. Vkljub vsemu temu se mu vender ponudi prijatelj, preskerbeti duhovna, kateri bi ga poživil in poterdil s poslednjimi ss. zakramenti. „Ne, ljubi prijatelj,“ odgovori mu Boisleve, „že dolgo časa sem se pripravljaj na ta trenutek, čisto se hočem vdati Božji previdnosti in nočem nobenega služabnika Božjega spraviti v smerno nevarnost, ker je njihova pomoč drugim veliko bolj potrebna, ki so morda v življenji zamudili pripraviti se za smert.“ Kako junaško je ravnal mož o tej priložnosti, on, ki je toliko spoštoval in ljubil naj svetejši Svetost, si je odrekal v tem trenutku to naj večje veselje. — Kakor je živel, tako je umerl, lep zgled vsem pobožnim kristjanom. Moja mati so ga prav dobro poznali, in spoštovali so ga kakor svetnika; veliko jim je pomagal po smerti mojega očeta. Vredno je, da smo tako krepostnega moža tukaj omenili, kajti mnogo jih je bilo, ki so bili ravno tega stanu, pa zagrizeni in kervoloki puntarji.

O. Kergaté.

Čast. o. Kergaté, iz družbe Jezusove, je živel o času preganjanja v Rennes-u l. 1793. Še pomnim njegovih kreposti, kakor tudi, da je bil suhega obraza, kar je znamenje mertvenja in zatajevanja samega sebe. Zraven tega je bil pa tudi tako prijazen z ljudmi in tako čednega obnašanja, da je bil prav svetnikom podoben. Viditi je bilo, da ne hrup ne groza onih časov mu ni kalila mirú, akoravno je bil duhoven in toraj vedno v smertni nevarnosti. Slišati ni mogel slabih pogovorov, ki so jih imele posamezne družine same med seboj zoper puntarje in njihove grozovite pregrehe. „Ne govorite tako,“ je navadno rekel svojim prijatelom, kedar jim je

bilo mogoče v njegovi pričujočnosti svoje misli bolj očitno izreči. Čemu tako govorjenje? ali nam mar morejo kaj škodovati? Naj večja krivica, katero nam morejo storiti, je ta, da nam tem prej odpró pot do večnega veselja; zraven imamo pa še lepo priložnost zaslužiti si kaj za nebesa, ako le voljno terpimo in iz serca odpušamo sovražnikom. Ali nam ni lep zgled Odrešenik sam, ki ni zinil zoperne besedice do svojih sovražnikov? Ali niso vsi ti nesrečneži, ktere tako neusmiljeno obsojate, bolj vašega milovanja vredni, kakor pa oni, kateri padajo po njihovi grozovitosti? Le pomislite, kako žalosten je njih dušni stan, v kaki nezmerni revšini in nevarnosti se nahajajo, in kmali se bo spremenila vaša razserdenost v usmiljenje in v solze prave ljubezni do bližnjega. Ako srečate revnega človeka, ki je po vsem životu ranjen in bolan, ali se morebiti razserdite pri pogledu tacega reveža? Bi morda prijeli palico in ga jeli natepavati? Kje je vera naša, ako pozabimo dušni stan, po katerem edinem nam je ravnati občutke naše, ako hočemo biti pravi kristjani? Bog ne daj, da bi pozabili veliko vrednost milosti, ktere si lahko po njih pridobimo. Edino zato bi morali žalovati, ker so ti nesrečni dobrotniki v taki nevarnosti svojo dušo pogubiti, v tem ko pa pospešujejo naše zveličanje. Le milovanje, to je naša dolžnost do naših sovražnikov, vse drugo ni pravo, je le napaka naše slabe nature.“ — Nekako tako je govoril dobri pa prijazni duhovnik. Umerl je kmali po Robespierre-u, ko je bilo preganjanje že precej ponehalo, vendar pa je bilo še zadosti neusmiljeno do duhovnov, posebno če so jih zasačili, kadar so opravljali svojo sveto službo.

Uboga delavka.

(Correspondance de Rome piše): Izversten francoški duhoven nam je prijazno naznanil to-le pisemce, ki naj ga podamo častitim bravcem. Pred sv. Očeta puščen, jim zroči pohlevno daritev revne delavke iz A... Pa si ni upal jim brati pisma in še menj izreči priprosto prošnjo na koncu pisma. Mi pa si upamo, ker poznamo neizrekljivo dobrotljivost Pija IX. Darilce je 5 frankov, ktere si je bila pritergala pri vsakdanjem kruhu. Pismo kaže občutke sv. čistosti in globokega ginjenja. Mi ne pristavljamo nič in ne krajšamo nič:

Živi naj Jezus v vsih sercih!

O Rim, Rim! da ne morem jaz iti tje; nisi li ti mesto posebno pomenljive; nisi li ti izvoljen in zaželen kraj vsacega keršanskega serca; nisi li ti ljubezen vsake verne duše?

Katoličani brez vnetega duha, brez žive vere, — kaj delate vendar? Kaj, da se ne vzdignete tropoma na pomoč in brambo našemu preljubeznjivemu Očetu? Kako, da se nočejo odpirati vaše velike denarnice? Kako, da se vsaj vaš glas ne povzdigne: Moj Bog, Tvoji smo po prečastiti osebi Pija IX!

Jaz pa sem tukaj, ker zaderžuje me slabost mojega spola in dolžnost, z delom hraniti ljubljeno mater. Ali ko bi mi bilo treba prodati svojo poslednjo obleko in si pritergati polovico kruhka, zmiraj, zmiraj bom pošiljala v Rim svoje revno darilce v znamenje vdanosti in ljubezni.

O preljubeznjivi Oče! s kakim spoštovanjem se veržem v duhu Vam k nogam! Ne upam si jih poljubiti, ker sem uboga nevredna delavka, tkavka. Oh, blagovolite, Vas prosim, blagosloviti mene in mojo družino. Rojena sem pod tisočkrat blaženo zvezdo Device Marije (Notre Dame), odrejali so me keršanski starši, vodili sveti duhovni, in naenkrat je spoznalo moje serce, kako tehtno je rimsko vprašanje, in od takrat koliko zdihljejev, koliko solz, koliko molitve za Vas sem položila k nogam našega tako dobrega Boga!

Presveti Oče! kako bi si želela dva Vaša poobrazja (fotografiji), enega za mamó in enega zase, ker Vas ne morem sama obiskati! Kako rada bi od Vas sprejela popolni odpustek za zadnjo uro z Vašo blaženo roko podpisano.

Zagotovim Vas, presveti Oče, da, Vas nad vse spoštovaje in serčno časté, sem najnevredniša, pa vendar, menim, ena Vam najvdaniših služabnic J. M...
A.... 20. kim. 1868.

Pa se čudijo, da namestnik Jezusa Kristusa v sredi prekučij in svetnega protenja je vendar tako jasnega lica. Česa se mu je pa bati, ko ga take duše ljubijo s toliko ljubeznijo in molijo zanj s tako ginljivostjo in živo vero!
K.

Mihec Magone.

(Konec.)

Poglavje XV.

Njegovi poslednji trenutki in predraga njegova smert.

Bilo je zvečer ob desetih in prihajalo mu je vedno huje. V strahu, da ga utegnemo še to noč zgubiti, smo odmenili, da duhoven g. Zattini, en klerik in eden mladencev bodo pri bolnem čuli do polnoči; g. Alasonatti, prefekt v hiši, z drugim klerikom in strežnikom pa od polnoči do dné. Jaz pa, ne vidivši še bližnje nevarnosti, sem rekel: Magonče, skusi malo počivati; jaz grem za nektere trenutke v svojo sobo, potlej zopet pridem.

— Ne, hitro odgovori, nikar me ne zapušajte.

— Grem samo oddelik brevirja opraviti in potem bom zopet pri tebi.

— Povernite se najprej ko je moč.

Odhajoč sem zapovedal, da naj me precej pokličejo, ko bi le količkaj slabeje prihajalo. Ljubil sem priserčno svojega druzega gojenca, in želel sem biti pričujoč pri njegovi smerti. Komaj sem prišel v izbo, že me kličejo, da naj se vernem k bolniku, ker znati je, da bo umiral.

Res je bilo tako. Strašno je bolezen pospeševala, torej ga je mašnik Avguštin Zattini v sveto olje djal. Bil je čisto pri zavednosti.

Odgovarjal je sam pri raznih obrednih oddelkih in molitvah, ki se opravljajo pri deljenji tega imenitnega sakramenta. Pri vsakem maziljenji je še celo kak premislik pristavil. Spomnim se, da pri maziljenji na ustih je djal: O moj Bog, da bi mi bil pač dal odrezati ta jezik pervikrat, ko sem te z njim razžalil, kako bi bil srečen! Koliko bi bilo manj razžaljenj; moj Bog, odpusti mi vse moje grehe, ki sem jih z ustmi storil; žal mi je za nje iz celega serca.

Pri maziljenji na rokah je pristavil: Kolikokrat sem butal s temi rokami tovarše; moj Bog, odpusti mi te grehe, in pomagaj mojim tovaršem, da bodo bolji kot sem bil jest.

Potem so ga prašali, če naj njegovo mater pokličejo, ker ni mislila, da bi bilo kaj posebno hudega in je bila šla v drugo sobo počivat.

Ne, je djal; bolje je, da jih ne kličete; uboga moja mati! toliko me ljubijo, in ko bi me vidili umirati, bi preveč terpeli; to bi meni znalo delati veliko britkost. Uboga moja mati! Bog naj jih blagoslovi! Kadar bom v nebesih, bom veliko za nje prosil.

Reklo se mu je, da naj malo počije, pa naj se pripravi, da bo prejel papežev blagoslov za popolnoma odpustek. V svojem življenji je veliko cenil vse duhovne opravila, s kterimi so bili ss. odpustki sklenjeni, in prizadeval si je po svoji moči vdeleževati se jih. Zato je sprejel s serčno dopadljivostjo ponudbo za papežev blagoslov. Vdeležil se je vsih zadevnih molitev; še sam je molil „Konfiteor“ (očitno spoved). Izgovarjal je pa besede s

toliko blago priserčnostjo, s takimi občutki žive vere, da smo bili vsi do solz ginjeni.

Potem je bilo viditi, da hoče malo zaspati, in bil je nekatere trenutke pri miru: pa neutegoma se zbudi. Bila je tu okolišina, ki je s stermejem napolnovala vsacega, kdor je opazoval.

Žilica je naznanjala, da je pri koncu življenja; toda veseli obraz, dobra volja, smehljanje in jasna pamet — to je kazalo človeka popolnega zdravja. Ne kakor bi boleznini ne bil čutil, ker zastajanje sape... dela britkost, vesoljno terpljenje na vsih močeh — dušnih in telesnih. Toda naš Mihec je večkrat Boga prosil, naj mu dodeli vse vice prestati v tem življenju, da precej po smerti v nebesa pride. Ta misel je storila, da je vse z veseljem prenašal; tudi tisto hudo, ki bi po navadni poti delalo britkosti in stiske, je pri njem delalo veselje in radost...

Ob $\frac{3}{4}$ 11 me pokliče po imenu in reče: konec je, pomagajte mi! Ne skerbi, mu odgovorim, ne bom te zapustil, dokler ne boš pri Bogu v nebesih. Ali ko mi praviš, da ti je iti s sveta, ali bi se ne hotel še posloviti s svojo materjo?

— Ne, nočem jim delati tolike žalosti.

— Ali bi ne dal saj kacega naročila do njih?

— Pač, recite moji materi, naj mi odpusté vse, kar sem jim zopernega delal v vsem svojem življenju. Povejte jim, da jih ljubim; da naj serčni v dobrem ostanejo, da rad umerjem: da grem iz sveta z Jezusom in z Marijo, in grem jih v nebesih počakat.

Na te besede so se jokali vsi pričujoči. Vender pa sem se premagal, in da bi dajali živež dobrim mislim v poslednjih trenutkih, sem ga sem ter tje kaj poprašal.

— Kaj mi naročiš, da naj rečem tvojim tovaršem!

— Da naj skerbé vselej dobre spovedi opravljati.

— Ktera reč, kar koli si storil v življenju, ti dela ta trenutek naj veče tolažilo?

— Tisto malo, kar sem storil Marii na čast. Res, to je moje naj veče tolažilo. O Marija, kako srečni so v smerti tvoji vdani častivci!

Priporočil mu je še g. vodja celo družbo, naj prosi v nebesih, da bi se nobeden ne pogubil, ktere je Božja previdnost v to hišo pripeljala, ter mu rekel, da naj se opoči in ne govori dalje.

Viditi je bilo, da hoče malo zadremati. Akoravno pa je ohranil navadni mir in besedo, je vender žilica naznanjala bližnjo smert. Začelo se je torej moliti „Proficiscere“ (Loči se, keršanska duša); v sredi te molitve se je kakor z globokega spanja zbudil, in z navadno jasnostjo v obličji in s smehljanjem na ustih mi reče: V malo trenutkih bom spolnil Vaše naročilo, gledal ga bom na tanko spolniti; povejte mojim tovaršem, da vsih bom pričakoval v nebesih. Na to stisne v roke Križanega podobo, jo poljubi trikrat, potlej izreče svoje poslednje besede: Jezus, Jožef in Marija, vam v roke izročim svojo dušo. Zdaj zgane ustnice kakor bi se hotel nasmehljati, in pohlevno izdihne.

Srečna duša je zapustila svet ob enajstih po noči 21. pros. 1859, ko je imel komaj 14 lét, in terdno se zanašamo, da se je preselila v naročje Božje... Pričujoči so se jokali, bolj ginjeni kot užaljeni; vsim je bilo britko zgubiti prijatla, vsaki pa ga je blagroval za njegovo srečo.

G. Zattini ni mogel zakrivati svojih občutkov in rekel je te-le tehtne besede: „O smert! ti nisi šiba za nedolžne duše; za take si ti naj veči dobrotnica... Oh zakaj jest ne morem biti na tvojem mestu, o ljubljeni Mihec? V tem trenutku je tvoja duša že sojena, pripeljana od Marije Device radovat se v nezmerno nebeško glorio...“

Zjutraj hoče dobra Magonova mati iti v sobico po-

gledat, kako je s sinom; povedali so ji pa že poprej, da je umerl. Ta keršanska žena stoji za trenutek nepremakljivo, brez glasú, brez zdihljeja, — potem se oglasi in tako-le sklicuje: Veliki Bog! ti si Gospod vsih reči... Ljubi Mihec, umerl si... zmiraj bom jokala, da sem te sina zgubila; hvalim pa Boga, da ti je dal umreti v tem kraju s tako pomočjo, — umreti s tako drago smertjo pred Bogom. Počivaj z Bogom v miru, prosi za svojo mater, ki te je tolikanj ljubila v tem minljivem življenju, in ki te še bolj zdaj ljubi, ko upa, da si s pravičnimi v nebesih... Po tacih besedah se je jela močno jokati. Nato je šla v cerkev iskat poterjenja v molitvi.

Velika žalost je bila zavoljo njegove smerti pri mladenčih v Salezijanišu in pri vsih, kteri so ga poznali. Mladenči niso našli pokoja kakor le v molitvah in dobrih delih za ranjcega. Eni so molili zanj rožni venec, opravilo (oficium) za mertve, drugi darovali spovedi in obhajilo za njegovo dušo.

Tri mesece na Jutrovem.

(Konec tega oddelka.)

XXXIII.

Grob sv. Janeza Kerstnika je iz skale izsekana votlina, v ktero se gre po 21 stopnicah. Musulmani imajo veliko spoštovanja do sv. Janeza Kerst., in so nad njegovim grobom zidali malo džamijo (mošeji) s pobeljeno kuplo, ki jo imenujejo „Nebi-Jahija.“

Zavoljo tolike častljivosti naj večega izmed prerokov naj tukaj nekoliko več povem o pokopu in grobu sv. Janeza Kerst.

Znano je, da sv. Janez K. je bil v ječi ob glavo djan, ker je Herodijadina hči Saloma od Heroda njegovo glavo tirjala, češ, da je tako dobro plesala. Tako je hotla Herodijada, in tako je svoji hčeri zapovedala, da naj si izgovori glavo Janeza K. Neko izročilo pravi, da Herodijada je iz jeze jezik sv. Janeza s šivankami bōdla, potem glavo v cunje zavila in v neki skriven kraj zakopala, truplo pa ukazala venkaj vreči. Učenci sv. Janeza so ga prinesli v Samarijo in so ga na omenjenem mestu pokopali. Že zgodaj je bila zidana cerkev na grobu prerokovem, ker obiskal jo je bil že sv. Anton iz Piačence; križarji so bili toliko slavno cerkev pozneje zidali iz podertin Herodovega dvora. Pod odpadnikom Julijanom so bili v Samarii ondotni neverniki vlomili v grob sv. Janeza K., so njegove kosti sežgali in pepel po poljih raztrosili. Vender so pa mnih iz Jeruzalema, ki so bili prišli svetinje počastit, s posebno serčnostjo rešili nekoliko teh dražčic. Z nevarnostjo svojega lastnega življenja so se bili namreč pomešali med oskrunovavce svetinj in so jih nekoliko oti. Njih opat jih je potem podaril sv. Atanaziju v Aleksandrii in cesar Teodozij je dal ondi prezalo cerkev zidati ter so se v nji ti sveti ostanki hranili. Tudi glava sv. Janeza je bila po nekem razodenju sv. Janeza K. najdena in iz Makairus-a, kjer je bil obglavljen, je bila prenesena v Jeruzalem, poznejši čase pa nekaj njenih ostankov v Rim, nekaj pa v Amiens na Francosko.

Vender pa te izročila niso popolnoma zanesljive. Čisto gotovo pa je, da Herod in Herodijada sta naslednjič doživela prav žalosten konec svojega življenja, kakoršnega sta bila vredna s svojimi pregrehami.

Arabski kralj Areta se je maševal nad Herodom, ker je bil njegovo hčer zavergel ter je v prešeštvo živel z ženo svojega brata, zavoljo česar ga je sv. Janez K. tako neprestrašeno svaril. Napadel je Heroda in ga je v vojski tako premagal, da bi ga bil zaterl, ako bi ne bilo Rimljanov vmés. (Jož. Flav. Art, 18. c. 5, 1.) Zraven tega je bil pa tudi kmali v Rimu zatožen in v Lion v Galijo (na Francosko) pregnan, kamor je tudi

Herodijada za njim šla. (Jož. Fl. I. c. 7, 1. 2.) Pa tudi tam ni bilo morivcu in prešestniku ne pokoja in ne ostanka, in umerl je poslednjič v revšini na Španjskem. (Jož. Fl. bell. jud. II. 9, 6.) — Še očitniši strahovanje je zadelo Salomo, kakor Nicephorus (h. e. I. 20) naznanuje. Peljala se je v razveseljevanje čez zamerzjeno jezero, kar se led pod njo razpoči, vdere se v vodo, vrat pride med ledene gruče, ktere se zopet stisnejo in ji vrat prežejo... Tako se je godilo in se godi, da za hudobijo vselej nastopi kazen. Torej gorje hudobnežu!

Urno in med vednim peršenjem dežja smo ogledovali samarijske znamenitosti in se podali dalje. Košček belega marmorja, kakor sneg, je bil spomin od cerkve sv. Janeza, ki sem ga kupil od nekega prebivavca in ga seboj vzel za dragi spomin.

Dalje smo popotvali skoz poprej omenjeno kolonado ali stebrovje, na ktere koncu so znamenite razvaline, nekak stolp, ki je bil ali za brambo ob mestu ali pa za kake častne vrata med stebrovjem in mestom Sebaste. Tako lepe doline v teh krajih še nisem vidil, kakor je od Sebastije dalje, kodar smo popotovali. Znamenit je neki star vodotoč, gotovo rimsko delo.

Začeli smo se kmali bližati lepemu kraju Sili, kodar so sami logi prijaznih oljk, vse polja obdelane in vsi hribi zeleni, skorej kakor pri nas. Po goricah raste neke sorte majerón, ki se pri nas kultiviran do biva in prelepo diši; po arabsko imenujejo to zeliše „zatár“ in ga devajo v kruh in druge jedi, kakor so pravili; raste pa v celih germih. Proti enajstém dopoldne je bilo, ko smo imeli južino namesti kosila v Sili. Skri vali smo se na nekem vertu pod košatimi smokvami, ker celo dopoldne je deževalo po malem, in včasi tudi prav obilno. O 1/2 1 smo prišli v Džeba, kjer je star stolp v zeleni dolini z oljkami in smokvami.

Čez kake pol ure dalje smo v lepi dolini šli mem terdnjave Sanúr, na okroglem prav prijaznem homcu ob levi. Ni je kmali tako imenitne terdnjave, kakor je Sanúr. In zakaj? Misli se, da Sanúr je nekdanja tako sloveča Betulija (Judit IV, 5–6; VII, 3), ki je bila na jugo vzdrele doline in pri Dotain-u. Vse se dobro vjema, samo studenca ni ob znožji homca, ki ga sv. pismo imenuje (Jud. 7, 6. 7). Nekteri imajo Safed pri Tiberii za Betulijo, kjer je pač lep studenec ob homcu, toda druge okolišine so manj podobne. Vediti je zastran vode, da v Palestini je veliko strug suhih, kjer je nekaj voda tekla; tako se je med družimi potok Cedron čisto usušil. — Nekdanji čas je bil Sanúr v oblasti samosvojnih šejhov. Djezzar-paša ga je s 5000 vojaki obsedal dva mesca, pa zastonj. Še le njegov naslednik iz akerskega pašalika, Abdalah, se je s pomočjo emir-Bešir-a terdnjave polastil in je njene obzidja razdjal. Vendar pa je menda ljudstvo l. 1857 zopet obzidje de alo. (Em. Izambert Itineraire, Paris 1861.)

Morebiti blizo ure dalje čez grič v drugi dolini je ob levi Kabatijeh, in ne deleč od tam Dotan ali Dotain, kjer so bili egiptovskega Jožefa prodali njegovi bratje.

Ta kraj se še zmiraj menda imenuje Dotan, in je ob potu, kodar so hodile egiptovske karavane v Galaad (Genes. 27, 25.), 12 rimskih milj proti severu od Samarije (po Evseb. in Jeronimu). Ljudje so viditi tenke, šibke rasti. Dosihmal je bila zala dolina samih gostih oljk in lepih žitnih polj. Jezdarili smo še dobro uro po bolj dolgočasnih dolinah, in potem smo dospeli v Dženin, kjer smo se pred mestom na travniku všotorili ob štirih popoldne, in tu smo prenočevali — že tretjo noč, odkar smo hodili iz Jeruzalema proti Nazaretu.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Božičnica 20. t. mesca v dvorani ljubljanske čitalnice, ob 11 dopoldne. „Drevo, pred

štirimi leti vsajeno, je čverste korenike pognalo, krepko zrastle in zopet letos lep sad obrodilo.“ S temi besedami je nagovoril obilno zbrane gospode in gospe g. dr. Orel, čegar blaga rodovina je vpeljala obdarovanje ubogih otrok v ljubljanski čitalnici o božičnem času. Kaj so letos naredile pridne roke marljivih gospá in gospodičin, se je na mizah vidilo, in občinstvo kakor obdarovance preserčno veselilo. Po nagovoru g. Orla so peli čitalnični pevci pred zbrano množico pesem: „Sveta noč.“ Nato se prične mično obdarovanje. Deklicam so delili darila visokorodna gospa pl. Konrad-Eibesfeldova, supruga c. k. deželnega predsednika, in dečkom visoko častiti gospod stolni dekan dr. Janez Zl. Pogačar. Otroci se precej umaknejo v drugo sobo in oblečejo se v verhnje nove, prav okusno narejene oblačila, pa z veselim obrazom pridejo nazaj v čitalnično dvorano, kjer jim g. dekan v nekoliko daljšem govoru prav v keršanskem pomenu razložé pomen tega božičnega darovanja. Omenili so tudi prav primerno ranjkega prošta gosp. Antona Kosa, ki so lansko leto otročičem darila delili in govorili, letos pa v hladni zemlji počivajo, in kako da so dobrotljivi gospod v svoji oporoki mislili tudi na uboge otroke, ter njim v pripomoč lep dar odmenili. V imenu otrok se zahvaljujejo vsem blagim dobrotnikom in dobrotnicam, ki so svoje darove tako v obilni meri donašali, ter hvallijo pridnost blagih gospá in gospodičin, ki tako djanško kažejo miloserčnost do ubogih. Ginjenega serca se potem razidejo vsi nazoči, otroci pa vsi razveseljeni tekó, vsak obložen še poverhu s pogačo in jabelki, na svoj dom.

Obdarovanih pa je bilo 59 dečkov in 45 deklic, tedaj še nobeno leto ne toliko. Kar nas posebno veseli, je tudi to, da so svoje darove donašali Nemci in Slovenci; lahko bi naštel več gospodov tergovcev, ki so pri tej priliki pokazali, da keršanska ljubezen in usmiljeno serce ne pozna razločka pri obdarovanji, marveč da gleda pred vsim le na dobro delo, ktero z darom pospešuje. Zares je bilo ta dan vse ljubljansko mesto razveseljeno, ker ti 104 otroci so bili iz tako iz mnogih krajev mesta, da so na vsako stran nekteri nesli svoje culice domú.

Končavši te verstice se radostno poprimem besedi, ktere je g. dr. Orel na konec svojega ogovora pristavil, da to početje s pomočjo Božjo naj ne neha nikdar med nami. Bog Vas usliši, blagi gospod! bodi Vam, Vaši rodovini, in vsem dobrotnikom plačnik in povračevalec na tem in na unem svetu.

M. M.

— „Triglav“ bo od novega leta dalje izhajal po dvakrat na teden, ob torkih in petkih. (Cena na pol leta s pošto 3 gl., v Ljubljani 2 gl. 50 kr.) — Ravno naznanuje „Triglav“, da njegov vrednik ima 3. pros. 1869 svoj pettedenski zapor nastopiti, ker tudi naj višji sodnija je nižji dve sodbi poterdila. Obsojen je namreč zavoljo spisa „Unsere Deutsch-Liberalen“ šte. 25 v „Triglavu.“

— V Celovcu bo izhajal vsaki četrtek od novega leta „Kärntner-Blatt“, ki kaže, da se bo moško obnašal in je torej priporočevanja vreden. Cena je 2 gl. 30 kr. na pol. l. (Administr. H. Geistplatz št. 93.)

Iz Ljubljane, od sv. Jakopa. Globoko ginjen se prav priserčno zahvaljujem vsem blagim dobrotnikom in dobrotnicam, posebno pa častitim gospém in gospodičinam, kterih milodari in nevtrudljiva marljivost so zopet letos storili, da je bilo samo v naši šoli 32 otrok z vso zimsko obleko obdarovanih. Bog plačaj!

Janez Rozman,

začasni ravnatelj mestne glavne šole pri sv. Jakopu v Ljubljani.

Iz Ternovega v Ljubljani. (Zahvala.) Med to-

liko množico otročičev, ki so bili preteklo nedeljo v Čitalnici tako preblagc obdarovani in razveseljeni, jih je lepo številce tudi iz naše duhovnije. Ne moremo do- povedati, kako dobro ste storili naši posebno potrebni šolski mladini, Vi premiloserčni gospodje, gospé in go- spodičine, ki ste za obleke darovali ali jih delali, in pa Vi oče, gosp. dr. Orel s svojimi usmiljenimi hčerami, ki ste to vse hvalo vredno djanje v prvo sprožili in ga tako častno nadaljujete! Bog poverni, plačaj sto- in stokrat nadomesti! Ternovsko šolstvo.

— **Pri sv. Jakopu** bo sv. Štefana dan slovesnost sv. Feliksa, ktereга truplo počiva v ondotnem stran- skem altari. Ta dan se bodo od 1/2,5 zjutraj pa do poldne neprenehoma brale ss. maše. Obhajala se bo tudi osmina s peto mašo ob petih vsako jutro. Za dan sv. Štefana so dodeljeni popolnoma odpustki, spoved in sv. Obhajilo se zamore opraviti v kateri koli cerkvi, samo za odpustke se mora iti molit v cerkev sv. Jakopa, namreč v namen sv. Očeta, za povišanje sv. matere ka- toliške cerkve, za spreobrnjenje krivovercev, edinost keršanskih poglavarjev itd.

Kratka zgodovina o truplu sv. Feliksa je ta-le:

V letu 298 po Kristusovem rojstvu je cesar Diokle- cijan z zidanjem velikanskih topliških poslopij več tav- žent k smerti obsojenih kristjanov terpinčil in moril, ktere je sv. Trazon z obilnim svojim premoženjem na skrivnem okrepčeval, tolažil, in zmučene mertve s po- močjo mašnika Janeza pod zemljó svoje pristave po- kopával. To je začetek imenitnega podzemeljskega po- kopališa zunaj rimskega mesta, ktero se po njem Tra- zonsko imenuje, in v tem je z družimi mučenci počivalo tudi truplo sv. Feliksa; v létu 1750 pa je bilo najdeno, vzdignjeno in v nunskem samostanu sto lét shranjeno; od leta 1858 pa počiva v sedanjí podobi v farni cerkvi sv. Jakopa v Ljubljani.

Kdor želi o teh zadevah bolj na tanko podučiti se, dobi zadevne bukvice po nizki ceni v mežnii pri sv. Jakopu, in tudi naslednjo pesem.

Pesem v čast sv. Feliksu mučencu,

ki počiva od leta 1858 pri sv. Jakopu v Ljubljani.

Srečno vneti počastimo
Dans mučenca Feliksa;
V raj nebeški se ozrimo,
Kjer že slava venča ga.
Góri v večni domovini
Palmov venec mu cveti,
V srečni svatovski družini
Zmage zdaj se veselí.

Petnajst sto je lét minilo,
Kar mučencem je pridjan,
Trázona tovaršev krilo
Je počitek mu odbran.
Truplo njega zlo časteno
V samostanu mnogo lét
K nam iz Rima preneseno,
Cerkve té lepote cvét.

Mladi Feliks v veri sveti
Ves gorí za Jezusa,
Zanj v ljubezni druge vnetí
Tud' želí iz dna sercá.
Blag, serčan in poln kreposti
Muk in tug se ne bojí:
Svojo kri in cvét mladosti
Kristusu rad podari.

Verni, sem le prihitimo
V svete hiše tihi kraj,
Tu mučenca počastimo,
Pomočnik je on nam zdaj;
Zlast pa zmiraj v dobrih delih
Ga zvestó posnémajmo,
V britkih dnevih in veselih
Serca mu odkrivajmo.

O preljudi Feliks sveti!
Milo zdaj na nas poglej,
Daj nam slabo vse zatréti,
S pravo vero nas ogrej;
Tvoj izgled naj milo sije
V naših potov vsaki kraj,
Da Gospod tud nam odkrije
Večne sreče sveti raj.

— **Iz deželnega zbora.** (Šolsko nadzorstvo. Konec dr. Tomanovega govora.)

G. Dežman sam je pokazal, da v tistem času se je ravno duh narodnosti v šolah ustanovil in da so šole pri nas prav dobro napredovale in sicer, kar za- deva število in vrednost šol, in če ravno je rekel, da

duhovni so malo k temu pripomogli, ali da so se tu in tam nasproti stavili, ni dokazal ne stvarice, da bi se bil eden ali drugi duhoven kje posebno nasproti stavil. Iz tega tedaj le eno izvira in to je, da „na- rodna šola“ je le edino prava. Iz tega pa je gospod Dežman preskočil na tisti primerljaj, o katerem smo pred 2—3 dnevi govorili zarad šole v Žabnici, in on je rekel, da tista renitencija proti šoli pride od duhov- ščine, ki jo hoče zabraniti in zatreti. Iz tega izpeljuje, da tako se je godilo zmiraj pri nas. Ali vse to nič ne veljá. Žabniška šola bi se bila morala vstanoviti brez izločenja st. Duhčanov iz dobre loške šole, in brez siljenja, da morajo ti zdaj novo šolo v Žabnici zidati, ktera bi se bila morala po postavi od Žabničanov samih vstanoviti. Iz tega se pa vidi, da, če se proti postavi in nravi hočejo osnovati šole, nasprotstvo izrase. Vpra- šati se le mora tedaj, kdo je pa kriv, ta ki nasprotuje, ali ta, ki postave ne spoštuje? Šole naj se napravljajo po postavi in na vsestransko korist ljudstva, ne pa v škodo posamesnih.

Gosp. Dežman pravi: od 1861. leta gré vse na- zaj — in vendar je takrat Schmerlingijanizem začel srečo razlivati čez dežele, takrat se je začela Schmerlingova epoha, glasoviti centralizem, kateri pa je prav za prav tudi še danes na tej strani najbolj čislan. Centralizem je vvek tisti princip, ki državi vse daje, deželam pa jemlje. In to je, kar se tu zastopa še zmirom! (Dobro! dobro! na levici in med poslušalci.)

Gosp. Dežman je rekel, da šole tako imenovane „za silo“ ne kažejo posebnih zaslug za duhovščino, in jih je 45 naštel, dokaz, da naša duhovščina ima ljube- zen do naroda, do šole, in da kaj stori.* In, gospóda moja, ali se je tako prijetno z mladino vkvarjati? Quem dii odere, paedagogum fecere!

Ali se more misliti, da nima duhovščina posebne ljubezni do ljudstva, ako otroke podučuje? Ako bi du- hovščina prostovoljno poduka ne vzela na-se, bi v mnogih krajih nemogoče bilo šole napravljati. So taki kraji, ki so hiše prav raztresene po hribih, kjer otroci ne morejo zmiraj v šolo hoditi, po zimi ne dopušča šol obiskovati prehuda zima, prevelik sneg, spomladi morajo pasti, sicer starišem pri delu pomagati, in tako ostane le kratek čas za šole, in tako bi morali za celo leto učitelja plačevati in si tako težave nakladati. Da se tedaj po takih krajih duhovščina sama loti podučevanja in napravi naj prvo „šole za silo,“ to je njih velika za- sluga in rečem, da niste prav rekli, da so „šole za silo“ prav za prav „revne šole“; „potrebne šole“ so — in v tem se razločujejo — v takih krajih, kjer si ne morejo prave redne šole osnovati! Gotovo v nobeni deželi nimajo takih „šol za silo“, ko pri nas, in to je le zasluga duhovnov.

Če se v drugih krajih, po drugih škofijah več za šolo stori, postavimo, v kerški, sekovski in lavantinski škofii, ne pride to na to, ali je duhovščina se posebno vdeleževala, ampak osobito na to, da vlada in nje uradi pomagajo šole vstanavljati. Pri čistih Nemcih pa tudi šola zarad tega bolje napreduje, kjer njej „nemška“ šola koristi, kakor bi nam „slovenska“ koristila. Res pa je, da se za naše dežele, ki so daleč preč od Du- naja, kakor v drugih rečeh, tako tudi v teh manj zgodí, ko za tiste, ki so bliže cesarja, in tu res veljá prislo- vica: Ki je daleč od sklede, z žlico ne doseže.

*) Duhoven z Dolenskega nam je undan pravil, da so marsiktere šole, ki jih gg. duhovni z velikim trudom in še s stroški imajo, ki pa niso vradno znane; on sam je pred nekaj časom v kraji, kjer so zraven domače šole imeli še dve „šoli za silo,“ v podruž- nicah, in v vsako je bilo treba iti nekterekrti v tednu nekako uro deleč. Marsikteri duhovni gledajo, da sploh otroci brati znajo, preden prvo sv. Obhajilo opravijo. Vr.

Gosp. Dežman je na zadnje mislil, da je prišel do pravega dokaza, zakaj naše šole propadajo, in kaj je rekel? Našemu času je bilo prihranjeno v šolah „prave Slovence“ odrežati! To, misli, je vzrok, da šole ne napredujejo.

Kako pa Slovence odrežati, če ne za Slovence? (Smeh.) Ali mislite, da bomo nemškutarje izrejali; menite, da narod, ako nemškutarji postane, svoj značaj s tem kaže. Nemškutarstvo, to je, kar vi želite, dokler se to še bolj ne razširi, mislite, da naše šole ne bodo napredovale! (Smeh.) Drugič pa mislim, da je naš slovenski narod, da je cela dežela pokazala, da je lojalna od nekdanj. (Kromer: K reči! Sikanje.) Gosp. Dežman je rekel: „Die Schule sollte zuerst einen Menschen und einen Oesterreicher, nicht aber einen Slovenen erziehen!“*) Jaz ne vem, ali je ob pravi razum prišel ali kaj? Slovenci so gotovo dobri Avstrijanci, gotovo boljši ko nemškutarji. (Pravo! pravo! na levi in med poslušalci — smeh, predsednik zvoni.)

In gospoda moja, rečem vam, ako vi patriotizem merite po tem, koliko se nenemški narodi ponemčujejo, rečem vam, da slabo službo delate Avstriji. Ako pa hočete Slovence za slabe Avstrijance sumnjati, pokažite dokaze za to. Ali se je slovenski narod kdaj izneveril cesarju ali državi. Ali hočete, ali smete dvomiti nad zvestobo naroda, ki je tolikrat zvesto prelival svojo kri za državo?

Slovenecem je prirojena zvestoba. Če pa nečete tega verjeti, deržite nas saj za toliko pametne, modre, da se zvesto deržimo Avstrije, ker vemo, če ona propade, da pade naša bran, in vojska postane med Nemci in Italijani za našo deželo. Mi se tedaj zvesto deržimo Avstrije, če nam je kot drugim narodom pravična! (Dobro! na levi.) In kdor občuti le malo pameti, reče, da mi ne moremo spadati k tistim, ki so zoper obstanek Avstrije. In kdor nam to podtika, nima toliko pameti, da bi našo pamet zapopadel! (Dobro! dobro!) Na propad Avstrije dela le nemška politika, nemškutarstvo dela vedoma ali nevedoma na propad in noče tega spoznati. Ali je to avstrijski patriotizem, če se le dela za „veliko Nemčijo“? Nikakor ne! in pričalo se bodo, kadar bode zopet treba braniti cesarja, bodo Slovenci povsod za cesarja žertovali svojo kri, in tako zopet izpolnili svojo sveto dolžnost.

Jaz moram reči, da se le čudim, kako da se more le količkaj govoriti, da bi šole dobre bile, če Slovenec pride kot Nемец iz šol! Ali je šola drugač izverstna, ali se sploh v njej kaj nauči, na tem vam ni nič ležeče, da le v njej svojo narodnost popolnoma zgubimo, to je vaše geslo! (Pravo! pravo!) Eno pa je gotovo, naše šole, posebno ljudske šole, ne bodo poprej napredovale, dokler ne bodo národne, in zato take hočemo imeti. (Dobro!)

Nazadnje sta gospoda Dežman in dr. pl. Kaltenegger rekla, da smo mi, ki smo to postavili izdelali, prehudo obsodili tisti duh, ki v vladni postavi veje in da smo mi kazali, da nimamo nobenega poterpjenja interkonfesionalnega, da ne priznavamo nobene druge cerkve, in sploh se je sklicavalo na to, da tudi v državni postavi to drugač stoji zapisano. Jaz pa rečem to, da v osnovi, ktero je vlada predložila, sta dva paragrafa, ktera zastran tega odločujeta, koliko število mora biti drugih verozakoncev, da imajo pravico v krajnem, kantonskem ali deželnem šolskem zastopu biti zastopani, in po tem bi jih v Ljubljani moralo biti 500 duš, ako bi hoteli imeti pravico za zastopnika; toliko

jih pa pri nas v deželi ni nikjer družega verozakona itd. V sporočilu je že sicer temeljito rečeno, da drugih verozakonskih — razun evangeliških — razmer pri nas ni, in le še to donesem, da je na vsem Kranjskem 319 evangeliških in sicer avgsburškega in helvetskega spoznanja, in da v Černomlju je 231 duš gerškega spoznanja, tedaj jih ni od nobenega spoznanja toliko, da bi se v naši postavi morali na to ozirati. Mi pa postavimo delamo za naše okoliščine, — kako se nam tedaj more očitati, da bi bili „intolerantni“?

Gosp. dr. pl. Kaltenegger pravi, da on spozna, da po glasu postave državne zastran šolskega nadzora od 25. majnika 1868 imamo mi pravico, šolski svet tako sestavljati, kakor smo ga sestavili, ali on misli, da to pa ne gre po duhu te postave. Jaz visoko častim častitega gospoda dr. pl. Kalteneggerja zaradi njegove objektivnosti, učenosti in razlaganja postav; ali v tem primerljeju moram zoperstaviti se mu. G. dr. pl. Kaltenegger je rekel: Po glasu §. 12 imamo mi pravico, da smemo šolski svet staviti, kakor hočemo, in to je res. Ali po „duhu“ bi morali drugač ravnati. (Bere §.)

Prosim tedaj, da se mi bode pokazalo, v katerem stavku smo ranili to postavu. (Dalje dokazuje, da tudi po duhu so se držali državne postave od 25. majnika 1868.)

Zato rečem, da ne samo po besedi, ampak tudi po duhu postave smo ravnali, če nismo pripoznali kantonskemu predsedniku „predsedništva“ v nadzornem svetu.

Pa tudi sploh se ima postavu vsaka razlagati in razumeti po besedi, po glasu, — in še le, ko bi se to ne dalo, po duhu. Postava je jasna po besedi, tedaj je nimamo drugač tolmačiti, kakor se glasi.

Glasi se pa tako, da zaradi sostave nadzornih svetov ima le deželni zbor sklepati. Kdo je tedaj, ali vlada s predloženo postavu, ali deželnega zbora odbor, s svojim načertom zoper to postavu grešil?

Jaz rečem, da je vlada v enem gotovo grešila; če ravno ni bil §. 13 po načertu v državnem zboru sprejet, je vendar zopet postavila kantonskega predstojnika za predsednika kantonskega šolskega sveta, ne po glasu besede in ne po razlogih in duhu državne postave.

Na zadnje še gosp. Kromerju to odgovorim: on pravi, da imamo čuda veliko hudodelnikov v naši deželi, in da je temu gotovo to krivo, da so naše šole slabe, da je šole duhovščina slabo vodila, in da se ji tedaj vpliv na šole odvzeti mora. Čudno dosledovanje! Pervi nima sama duhovščina naloge boljšati ljudstvo, ampak tudi uradniki. Če je slaba omika kriva hudodelstva, ima o tem tudi vlada zadolženje po svojih organih. Če so pa šole preslabe, je tega kriva bila „germanizacija“, ker se je ponemčevalo, namesto podučevalo ljudstvo v šolah. Napravimo pametne, izobraživne „slovenske“ šole, in zboljšala se bode omika. In glejte, tako se s tem tudi vjema neko spoznanje nekih uradov; o tem morem sledeče povedati: Jaz ko predsednik slovenske Matice sem bil naprošen, da bi dajali v kaznilnice ali ječe „slovenske“ knjige, da bi jih tam hudobneži brali in se poboljšali. Še le takrat se spominjo, da je naše ljudstvo slovensko, kadar v ječo pride, namesto da bi mladino dobro odgojevali, ko je še dobra in čvrsta, ne v nemškem, ampak v slovenskem jeziku; sicer bode tudi za naprej Slovence v ječi v slovenskem jeziku zboljševati morali. Tako se kaže iz vsega, da šole bomo zboljšali, če postanejo za slovensko ljudstvo slovenske, ne pa šole „germanizacije“. (Dobro! na levi.)

Po Terstu, kakor piše „Primorec“, se rogovilstvo zopet pričinja. Zlasti v Mavronerjevem gledišču se sovražstvo zoper Slovence razodeva. Oblekli so bili vohuna za Čiča in kričalo se je: Fuora ščavo! — Abbasso

*) Dežmanove besede po stenograf. so: „... ich acceptire diesen Grundsatz (dass die Volksschulen in Krain vorzugsweise Slovenen zu erziehen habe) mit der Reserve, dass der Slovene nicht hinter dem Oesterreicher, nicht hinter dem Menschen bleiben soll.“

Papa! abbasso preti! Tako so kričali preteklo nedeljo. Gosposka je gledišče te dni zaperla. — Pest garibalduhov v Terstu je pozabila, da je krog in krog od Slovencev obdana, in da pošteni Italijani v mestu niso njih misel.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Per cruce ad lucem. Skoz težave na višave.) Angeli z nebés naznanujejo sicer mir z Bogom tistim, kateri so dobre volje; če pa novorojeni Kralj daje mir v serce, svet toliko bolj zavidi ta mir. Močno buči trobenta tega sveta in kliče na boj vse, kateri darujejo dar podložnosti novorojenemu Detetu betlehemskemu in njemu, kateri ga na zemlji namestuje. Zakaj pa? Kaj suno storili svetu? Ves vzrok so načela, ktere je novi Kralj na svet prinesel, in ktere so herodovci jeli zdajci preganjati in niso jenjali, dokler ga niso na križ spravili. So mar s tem njegovo delo overgli? O kaj še! Niso ga in ga ne bodo!

„Naprej! Fortschritt!“ dokler ne bo „en sam hlev in en sam Pastir.“ To je glas Deteta, ki je bilo rojeno pred 1868 leti.

„Fortschritt!“ to je pa tudi eno glavnih orodij, ki ga nasprotniki rabijo zoper katoliško cerkev. S tem cepcem mahajo vsi cepci po katoličanstvu, potuhnjeno pa se izgovarjajo, da bijejo le po „ultramontanstvu“, ker terdijo, da le-ti ne služijo „napredku“, temuč da hodijo rakovo pot. Lažnjivi prostomiselniki ali svoboduhi pa se v tem lagoonu skazujejo prav za to, kar so v resnici, namreč za lažnike. Berž ko se ločijo od svoje matere cerkve in na svojo roko začenjajo, oni napredvajo v malikovanji mesenosti, napredvajo v zaničevanji resnice in pravice, napredvajo v preslavljanji zmote in v slepljenji samih sebe. To napredvanje se pri cerkvenih nasprotnikih vsak dan očitniše razodeva, in pogrezvajo se torej vedno globokeje v svojo lastno spačenost in zaverženost, ker so zaverгли luč pravega napredovanja, ki je v cerkvi.

Cerkev je olikala našo deželo, olikala Avstrijo, olikala Evropo in vse kar je izobraženega na svetu. Katoliška cerkev je prava in edina začetnica ljudske šole, od njenega zgleda in vodstva izvira vse olikavne šole. V katerih koli stabilih človeškega prizadevanja se dá v resnici napredvati, v spoznavanji, vedah, učenostih, umetnostih, v čednosti ali npravnosti, v tem cerkev ni bila le pospeševavka, ampak prav velikrat začetnica ali saj vodnica napredka. Cerkev olikuje umno in razborno — vsak narod po njegovih zmožnostih; pri divjakih prične oliko s spoznanjem Boga, čednosti, raznih dolžnost, s šolo v njih jeziku, njih gramatiko pa mora dostikrat še le z njih ustnic posnemati, kakor Baraga v Ameriki, Knoblehar v Afriki. Cerkev ima še zmiraj med vsimi stabli véd in znanj svoje naj učenejši može.

Le kjer tako imenovani „fortschritt“ ni napredek, ampak zastanek ali rakova pot, tam cerkev noče in ne more sodelati, temuč dolžna je hudo odvracati, postavno nasprotovati velikrat pa terpeti. Večkrat smo že omenili, kako n. pr. Italija v barbarstvo nazaj leze, odkar se ondi posvečuje cerkveni plén, se cerkev iz šol odriva itd., ker celo vradni časniki naznanujejo, kako so šole ondi čedalje bolj prazne, učne stole zasédajo zmiraj bolj pogosto nevedneži, ali pa kužljivi odpadniki, mladost zastaja v naukih in zmiraj globokeje brede v spake. Ali pa je mar to napredek, da se plenijo in razdevajo samostani, ki so od pamtiveka bili pribežališa vsakterih učenosti, kakor Monte Cassino itd., za katerih ohranjenje celo nekatoliške dežele prosijo; pa ženski samostani, v katerih ženska mladost zadostno in dostojno oliko ima? Cerkev izobrazuje človeške moči soglasno ali harmoniško, v

edinosti, spomin, um, voljo, kakor tudi telesne zmožnosti, vse nahaja svoj primerni živež. Cerkev je bila in je prava rednica in mati narodov, ker ona ima od Boga svoje poslanje. Njen blagoslov se razodeva še dolgo dolgo tudi pri tacih narodih, ki so se od nje ločili. Cerkev sploh sprejme človeka kakor Božjo stvar in v njem ljubi podobo Božjo, bodi si tudi človek morda slep, hrom, star ali mlad, lep ali nelep; svet s svojimi ljubivci dosti pogosto sanjari zgolj „o ljubezni rožic, rudečih lic in ustnic,“ pa le dokler jih s svojo meseno ljubeznijo ne oskruni in v blato ne pomandrá. Tudi sveta cerkev rožice čisla, miluje, zato jih iše pa obvarovati slane, toče in viharja; pa kako se zavoljo tega jastreb napihuje!

Ko tedaj cerkev z odrejo človeštva višji nalogo spolnuje v velikem trudu, kaj dela laži-liberalstvo? To, kar nehvaležen otrok, ko ga je mati z obilnim potom in dolgoletno skerbjo in rejo na noge spravila. Svojo mater zaničuje, gerdi, zapušča, ker hoče vse bolj in bolje vediti kakor ona!

Zakaj tako dela? O srečnem Božiču pred davnim časom je bil prišel Božji Sin na svet pod pokoršino deviške Matere: človeški napuh s svojo revšino in pokoršino in ponižnostjo zatret, — učit čistost in neomadežanost življenja, — v nič djat lažnjive in slepivne zmote in nauke tega sveta, — ljudi od službe nečimernosti in pregréh k službi Božji obrnit, — odrešit zagrešeni svet s svojo kervjo in smertjo. Svet pa mu ni mogel in mu ne more tega pozabiti, da mu ni po nevernikov šegi poterdil napuha in malikovanja mesenosti; zato ga je svet križal, in zdaj križuje Pija IX (Cruce de Cruce), križuje njegovo nevesto — Cerkev, ki ga namestuje na zemlji.

Umor v kaznovavnic. Pred kratkim so usmiljene sestre zapustile kartuzo pri Jičinu, kjer so bile sprejele na veliko lét nadzor in gleštanje jetnikov. Stavili so jim namreč pogoje, ki jih niso mogle sprejeti. Nekemu judu je bilo dano v najem, da jetnike z živežem oskerbuje. Včeraj, 10. nov., je eden jetnikov, nezadovoljen s hrano, judovskega najemnika sedemkrat z nožem zabodel in zaklal. Gonja, ki so jo bili pred nekimi leti napravili judje in frajnavrarji na ženske duhovske redove, jih je izpravla iz mnogih bolnišnic in kaznovavnic, in bolniki in jetniki so izročeni judovskim špekulantom. Kdor ima le količkaj uma, mu je jasno, kdo ima pri tem zgubo, kdo dobiček. (Kärtn. Blatt.)

Amerikansko. Po izkazu propagandinem je bilo letos ustanovljeno vikarstvo apost. v Arizoni, ki se je poprej štela k Mehiki. Sadaj tedaj štejejo zedinjene amerikanske države 60 škofij s 3400 duhovni, s 3500 cerkvami in z nekako šest milijoni katoličanov. Pred 60 leti je bila v teh državah ena edina škofija s 680 duhovni in 80 cerkvami.

V Afriki, deleč doli „na nosu dobrega upanja,“ je bila katoliška cerkev do letos brez svobode. Letos pa je zadobila prostost z vsimi sedmerimi svetostmi in z vsimi členi sv. vere. Hudo so nasprotovali sovražniki, vender je bila v zboru 30. jun. večina za ravnopravnost.

Iz Pruskega. Na list papeža Pija IX, ki kliče protestante k zedinjenju s katoliško cerkvijo, je poslal najvišji evangeliški cerkveni svet v Berlinu okrožnico do podružnih konzistorij. V tej okrožnici veliki svet kliče vse evangeliške duhovske prednike, da naj precej bližnjo, prihodnjo nedeljo svojim duhovnijanom naznanijo omenjeno poročilo in ob enem pojasnijo veselo zavzetje, ktero so v vsakem evangeliku morale zbuditi tehtne in očetovsko-ljubeznjive besede rimskega papeža. (Blah.) Iz tega se ima pač kaj učiti greška hierarhija v Carigradu, pa tudi serbsko in še ktero drugo časnštvo.

G. baron Nikolaj, kateri je ko rusovski general veleval vsem vojnjam na Kavkazu in je bil nekoliko

poglavar v Tiflis-u, je bil že poprej od orleanskega škofa k veri spreobrnjen, letos pa je stopil v kartuzijanski red sv. Brunona in je sadaj v grenobelski kartuzi na Francoskem.

V mestu Brandenburku je bil letos vstanovljen nov dom za družbo oo. redemtoristov, superior o. Zobel je rojen Tirolec. Prebivavstvo, če tudi veči del protestanško, se priljudno obnaša do duhovnov te družbe. —

Novo berilo iz vsih vetrov. Med naj učenejšimi zvezdoznanci na svetu so iz Laškega 3 in med temi sta dva katoliška samostanska duhovna: o. Secchi jezuit v Rimu, in barnabit v Piemontu o. Denza. Neka učena družba na Angleškem je bila namreč undan 29 naj učenejših zvezdoglede iz vesoljnega sveta našela. — Z veseljem pripovedujejo judje in judovci, „da je poglavarstvo znojmskemu konventu hčeri Boga in Zveličarja na prigovor srenjskega načelstva prepovedalo šolo imeti...“ Toliko radovoljnije pa na Dunaju podelujejo judovskim učenicam dovoljenje, da smejo dekliške šole napravljati. (Wien. Kztg.) — Velik del laži, ki so se te tedne trosile zoper španjolsko kraljico, izvira iz slaboglasnega frajmavrarskega lista „Independence“, in te laži so cerkveni sovražniki prav goreče pobirali. 26. oktobra je pri nekem škandal-procesu v Bruselu ondotni župan očitno spoznal, da je bil omenjeni framasonski list z 20.000 franki podkupljen, da je neko enako sleparijo (schwindelgeschichte) sprejel. Dunajski listi pa molče kakor miške. (Wien. Krztg.) — Na Španjskem je več „liberalnih“ časnikov skoraj ustavljenih, kar so njih vredniki postali ministri ali so sicer na visoke stopnje povzdignjeni... Zato so tudi naši „liberalni vredniki“ tako pridni. — „Journal de Bruxelles“ naznanuje, da anglikanski škof iz Brechin-a na Škocijskem je že namerjal v Rim iti, da bi v katoliško cerkev prestopil; njegovi prijatli pa so ga zaderževali, da bodo z njim v edinosti pripravljali velikansko spreobrnjenje mnogih. Znati je tedaj res, da Piju IX bo Bog dal še kaj velicega doživeti za njegovo terpljenje. Tudi je zopet očitno, da katoliška cerkev se toliko bolj razširja, kolikor bolj je preganjana. — O spreobrnjenji anglikanskih duhovnov Pye-a in Belle-a pristavlja „Tablet“, da v enem samem mescu tega leta so samo v Londonu 104 prestopili v katoliško cerkev. — Na Tirolskem se katoliške družbe prečudno množijo, ktere bodo Bogu in cesarju zvesto ljudstvo kakor terdnjave varovale psevdoliberalizma in njegovega sadu. — V osebi milgosp. Namszanovskega je Berlin, mesto inteligencije in stolnica nemškega protestantizma, dobil katoliškega škofa. Berlin sicer ni postal škofija, temuč omenjeni škof bo imel samo jurisdikcijo nad katoliškim vojaštvom na Pruskem. Ne davno je bil novi škof od ermlanskega škofa posvečen. Razun škofa ima pruska vojna še 31 katol. duhovnov. Zraven tega pa 9 milijonov katoličanov zastoj prosi za čisto kat. vseučiliše. — P. Roh, Jezusove družbe, je že pred več leti zavoljo vednega pogrebanja znanega obrekovanja zoper jezuite 1000 gl. obljubil tistemu, kdor bi spričal, da v kakih jezuitovskih bukvah je stavek: „da namen posvečuje pomoček,“ to je, če imaš le dober namen, potlej pa stori kar hočeš, da ga dosežeš, če tudi ubijaš, moriš itd. Živ človek si ni upal tega lepega darila zaslužiti, akoravno so po svoji navadi nasprotniki jezuitov svoj pot naprej obrekovali. Zdaj pa se je oglašil neki Parec, žalosten vrednik dolgočasnega pa umazanega lista, da hoče to skazati. Ta mož je tako gerdo psoval Marijo Devico in sv. vero, da ga je celo neki Izraelec, pri katerem je stanoval, iz hiše odpravil, in zaslužil si je 6 mescev ječe. Kar pa tiče njegov dokaz, je „Volksbote“

te misli, da naj o. Roh za zdaj svojih tisuč gl. le še v žepu ohrani. — Na Parskem je 3,439.538 katoličanov, 1,326.937 protestantov, med manjšimi ločinami se ena tudi imenuje „lichtfreundi“ (lučnjaki). So ne mara iz Evrope tje zašli? — Po vsem laškem punt gomazi. Po macinskih in garibaldovskih počenjanjih je kraljestvo ob vso veljavo. Dan na dan deva vlada liste pod pečat zavoljo žaljenega veličanstva. Tako piše novojorški kat. časnik mesca nov. — Španjski veliki puntarji so si v laséh in vsak hoče kaj družega: Serrano kacega kraljeviča, Prim vesljá proti diktaturi, k čemur je tudi Garibaldi v pismu svetoval. (N. K. Ztg.) — Mojster „zeitgeist“ v Luksemburgu predeluje kapucinsko cerkev v kazališe. Prekopavaje so našli še ostankov očetov kapucinov v redovnih haljah. Ali se ni omenjeni mojster to pot skazal za šušmarja in mojstra-skaza? — Eden sinov amerikanskega generala Rosenkransa se pripravlja pri oo. pavlinih v novem Jorku na duhovno posvečevanje. — Pri poslednji kmetijski razstavi v Kalifornii je en sam kmet prinesel 265 plemén jabelk, 80 plemén breskev, 12 pl. kuten, 240 pl. grozdja, 5 plemén smokev, 13 pl. sliv, 40 pl. suhega sadja in 11 pl. domačih vinskih tert. — Iz novega Jorka naznanujejo, da od novega leta je prišlo v Ameriko čez 200.400 novih naselcev; samo v 2 tednih jih je bilo 3383. Zato je pa tudi v samih poslednjih kvatrah šlo 938.111 pisem čez morje v Evropo nazaj, iz Evrope tje pa 1,063.560 pisem. — Mesto novi Jork pojé vsak teden 5500 govéd, 21.000 svinj in 22.000 ovac. — „Demokrat“ v Filadelfii naznanuje, da se je preselil v novo poslopje in da samo z „Bulock-tiskalnico“ je zmožen 16.000 iztisov na uro izdelati, s „Hoe-tiskalnico“ pa po 12.000 po eni strani natisnjenih. — V Boston-u so imele pred malo tedni gospé zbor, kateri je na to meril, da ženske naj bi ne imele glasú le v kuhinji, ampak tudi v očitnem svetovanji; one hočejo vse skozi možem enake pravice. Bog je bil pa drugo zapovedal, ktera bo zanesljivo obveljala. — Deržavni zbor je 19. t. m. prejenjal do 15. pros. nov. leta. — V odbor za preuredbo zemljišnih davkov je izvoljen gosp. Svetec. — Deržavni zbor je z veliko večino zavergel tirjanje dežel. sodnije v Insbruku, da bi poslanca Greuterja za čas derž. zbora preiskovala. — Med Turčijo in Grecijo je razpor očit. — „Tagbl.“ silno roji zoper osnovano katoliško družbo; blezo čuti, da bode tu kaj dobrega, kaj katoliškega. —

Iz Ljubljane. Pravila za katoliško družbo morajo iti skoz vice. V oddelku d pod šte. 2. je bil spotikljej. Da se čas ne trati, se začasni odbor ni hotel do ministerstva obračati, temuč je vso verstico izpustil in pravila zopet predložil v poterjenje, nad katerim zdaj ni več dvomiti.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Jož. Lavriču, lokal. v Zaplani, je podeljena lok. Goriče in Zaplana je razpisana 21. t. m.

Popravek. Č. g. Jak. Grudnu je podeljena fara pri Beli cerkvi (zadnjič je stalo po zmoti Fuži ne).

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Br. A V. 50 kr. —

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. Br. A. V.: Serčna hvala za spom.; — denar obernili za sv. Očeta. — G. Šk. v S.: Buk. odd. gosp. G-b-ju. — O. A. D.: Bog plati! Pri spisih, ako niso izvorni, je treba vir, od kod so. — O. J. J.: Dobro. — Gg. P-c in B-h v Krow W.: Pismo; v kratkem odgovor in nekaj darov.

